

УДК 373.3

DOI 10.31654/2663-4902-2021-PP-1-52-58

Дубровська Л. О.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
dubrovsky@ex.ua
orcid.org/0000-0001-7158-6115

Дешко О. О.

вчитель початкових класів Ніжинської ЗОШ № 15
olichkadeshko@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

У статті авторами уточнено зміст понять «активність», «пізнавальна активність»; здійснено аналіз програм з курсу «Я досліджую світ» для учнів 1 класу (О. Савченко та Р. Шиян) та підручників авторів О. Тагліної, Г. Іванової; Т. Гільберга, С. Тарнавської, О. Гнатюка; Т. Воронцової, В. Пономаренко, О. Хомич; О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко, які створені за різними програмами. У статті охарактеризовано структуру пізнавальної активності учнів початкових класів під час уроків «Я досліджую світ»; визначено критерії, показники та рівні сформованості пізнавальної активності учнів початкових класів.

Науково обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування пізнавальної активності учнів початкових класів під час уроків «Я досліджую світ». Висвітлено, що педагогічні умови формування пізнавальної активності учнів у початковій школі мають в собі компоненти всіх складових навчального та виховного процесу, а саме: цілі, зміст, форми, методи, засоби і прийоми. Забезпечення ефективних педагогічних умов є важливим у процесі розвитку пізнавальних здібностей школярів, їх інтелектуальних здібностей, активності на заняттях.

У статті досліджено педагогічні умови організації освітнього процесу, які забезпечують ефективне формування пізнавальної активності учнів молодших класів на заняттях «Я досліджую світ»: планування навчального процесу через дослідження за запитамі дітей (Inquiry based learning); організація навчальної діяльності на основі особистісно орієнтованої взаємодії «вчитель-учень»; застосування активних методів і форм навчання, стимулюючих прийомів в межах навчального предмета, випереджальної самостійної роботи. Слід додати, що вибір засобів і способів розвитку пізнавальної активності досить різноманітний і здебільшого залежить від дидактичної мети уроку, підготовленості класу, технічних засобів, які доступні вчителю.

Зазначено, що початкова школа є центром загальної уваги, оскільки перші роки навчання і виховання дітей у школі мають важливий вплив на подальший розвиток інтелекту, творчості, формування характеру, саморозвиток особистості тощо. Успішну діяльність дітей молодшого шкільного віку гарантує чітке формування й розвиток пізнавальної активності.

Ключові слова: пізнавальна активність, молодші школярі, початкова школа, педагогіка партнерства, інтегрований курс «Я досліджую світ».

Постановка проблеми. У сучасному світі здійснюється інтенсивний пошук базових, ключових компетенцій людини XXI ст., які дозволяють їй успішно вирішувати свої життєві проблеми. Серед цих компетенцій особливе місце займає самостійність, активність, яка є одночасно і основою, і умовою та показником розвитку

усіх інших компетенцій: креативності, критичного мислення, комунікативності, командності та ін.

Державний стандарт початкової загальної освіти (2018) [8], Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. (2016 р.) актуалізують проблему розвитку пізнавальної активності учнів.

Молодший шкільний вік закладає в особистості учня великі можливості в пізнанні навколишнього світу, реалізацію творчих здібностей. Плідним ґрунтом для цього є навчальна діяльність як джерело для спрямованої роботи думки, розвитку життєво важливих властивостей особистості та активності дитини. На навчальних заняттях успішно розвивається самостійність, творчість, розумові здібності школяра; розвиваються навчальні інтереси, що сприяють процесу активного оволодіння знаннями, способами діяльності; мобілізуються морально-вольові зусилля у досягненні навчально-пізнавальних цілей; формуються навички самоконтролю і самооцінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема стимулювання пізнавальної активності у навчальній діяльності дуже багатопланова і включає в себе поєднання різноманітних питань. До неї звертаються психологи, педагоги і навіть філософи. У численних статтях, дослідженнях, наукових трактатах вона має різні тлумачення, уточнення, точки зору. Так, проблему пізнавальної активності розглядають у працях філософи (М. Мамардашвілі та ін.), психологи (Б. Ананьєв, Л. Виготський, В. Давидов, О. Леонтьєв, Г. Щукіна та ін.), педагоги (Ю. Бабанський, А. Вербицький, І. Лернер, А. Маркова, К. Ушинський, І. Харламов та ін.).

Науковці Н. Грицай, Н. Дерябіна, Л. Клименко, С. Осипова, Л. Мелтонян, Н. Мельникова, К. Одарчук, І. Чернишов, О. Шишкова, І. Соловйова розглядали процес формування й активізації навчально-пізнавальної діяльності; І. Товкач досліджувала індивідуальні особливості пізнавальної активності старших дошкільників; М. Федорова розкрила пізнавальну активність у структурі моральних цінностей в учнів початкових класів; О. Ноздрова здійснила аналіз впливу дидактичної гри на стимулювання пізнавальної активності учнів 6–7-річного віку [9]; С. Мелехіна розглядала розвиток пізнавальної активності школярів у навчальній проєктній діяльності; Є. Коробова досліджувала вплив ігрових технологій на формування пізнавальної активності студентів.

Крім цього, аналіз педагогічної літератури виявив необхідність розвитку пізнавальної активності під час вивчення інтегрованого курсу на основі поєднання підходів, і особливо, особистісно орієнтованого. О. Бондаревська, М. Вікуліна, В. Серіков, І. Якиманська та інші вчені бачать сенс особистісно орієнтованого освітнього процесу в тому, щоб забезпечити особистісне зростання, інтелектуальний розвиток та формування в свідомості учнів цілісної картини світу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні суспільство виявляє високі вимоги до розвитку учнів. Випускники повинні бути здатними не лише реалізувати окремі форми робіт на уроці, але й здійснювати самостійну творчу пізнавальну діяльність у процесі неперервного розвитку. Водночас аналіз емпіричних даних та нормативно-правових документів свідчить про те, що учні відчують певні труднощі у визначенні мети своєї пізнавальної діяльності, у плануванні своїх дій щодо її досягнення, використовують достатньо вузьке коло способів та форм її реалізації. Саме тому створення умов для розвитку пізнавальної активності учнів у початковій школі на уроках «Я досліджую світ» забезпечуватиме поглиблення та застосування на практиці знань, які передбачені програмою, сприятиме формуванню інтересу до предмета.

Мета статті – розкрити педагогічні умови формування пізнавальної активності учнів початкових класів під час уроків «Я досліджую світ» у реалізації принципів НУШ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічні умови формування пізнавальної активності молодших школярів включають елементи всіх складових процесу навчання і виховання: цілі, зміст, методи, форми, засоби, прийоми.

Створення та організація ефективних педагогічних умов відіграє важливу роль у розвитку пізнавальних здібностей дітей, їх інтелекту, активності.

Педагогічними умовами організації освітнього процесу, що забезпечує ефективне формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ», ми припускаємо, що є:

- 1) планування навчання через дослідження за запитамі учнів (Inquiry based learning);
- 2) організація навчальної діяльності на основі особистісно орієнтованої взаємодії «вчитель-учень»;
- 3) застосування активних методів і форм навчання, стимулюючих прийомів у межах навчального предмета; випереджальна самостійна робота.

Першою умовою формування пізнавальної активності нами визначено планування навчання через дослідження за запитамі учнів (Inquiry based learning).

У вітчизняній педагогічній науці в даний час широко поширюються різні варіанти опису методичних основ дослідницького навчання з різних предметів у НУШ [1; 2; 3; 6], побудова системи розвитку дослідницької і проєктної діяльності з урахуванням специфіки навчального закладу. М. Єпіхіна пропонує навчання учнів на уроках «Я досліджую світ» здійснювати за допомогою американської стратегії навчання – Inquiry-based learning – навчання-дослідження, під час використання якої молодші школярі конструюють знання на основі формулювання власних запитів та пошуку відповідей на них [6, с. 68]. Проте зауважимо, що завершених робіт з організації дослідного навчання під час уроків «Я досліджую світ» не представлено.

Навчання через дослідження за запитамі учнів (Inquiry based learning) – педагогічний метод, розроблений під час навчання у 1960-х рр. у відповідь на традиційні форми навчання, де учні повинні були запам'ятовувати інформацію у формі прямої вказівки і зубріння [1].

За стратегією Inquiry-based learning, учитель не подає учням готових знань, а спрямовує роботу так, щоб учень самостійно ставив запитання; проводив дослідження, спостерігав, експериментував; робив висновки; формулював та обговорював власні ідеї, спираючись на наукові факти. При цьому запитання повинні бути актуальними для школяра, цікавими, а водночас посильними для отримання відповіді [6, с. 68].

Існує точка зору про дослідницький метод як деякий набір елементарних прийомів, наприклад, необхідність міняти місцями експеримент і розповідь вчителя. Таке навчання означає перехід діяльності вчителя на новий рівень з невідомим результатом, оскільки напрямок пізнавальної діяльності учнів не можна передбачити однозначно [1].

Таким чином, виникає проблема – як зробити дослідницьке навчання під час уроків «Я досліджую світ» затребуваним і продуктивним.

Дидактичним підґрунтям теорії дослідницького навчання є система взаємопов'язаних принципів і закономірностей навчання. Принципи описують обов'язкові вимоги до навчального процесу, закономірності визначають умови, за яких навчальний процес буде задовольняти заданим критеріям, в нашому випадку – ефективне використання дослідницького навчання і максимально позитивний вплив його на розвиток учнів [9, с. 68].

На уроках «Я досліджую світ» учні проходять такі етапи дослідження:

- 1 етап – інтрига, під час якого класний керівник актуалізує знання учнів у контексті певної проблеми;
- 2 етап – постановка запитання;
- 3 етап – пошук варіантів відповідей, коли школярі організують перше дослідження, роблять відкриття, обговорюють результати та обґрунтовують ідеї;
- 4 етап – поява нових запитань;
- 5 етап – знаходження нової інформації;
- 6 етап – створення продукту, його презентація та оцінка;
- 7 етап – дискусія, презентація. Учні критично осмислюють інформацію [6, с. 68].

Х. Банки і Р. Беллом були виділені чотири рівні дослідницького навчання [11, с. 27]:

- confirmation inquiry: навчання учнів збору і реєстрації даних, а також підтвердження і поглиблення розуміння досліджуваного матеріалу;

- structured inquiry: учитель формулює запитання і задає схему процедури, учні повинні запропонувати пояснення своїх результатів шляхом оцінки та аналізу зібраних ними даних;

- guided inquiry: учитель формулює дослідницьке питання, учні розробляють план дослідження, втілюють його і повідомляють про результати дослідження, роблять підсумкові висновки;

- open / true inquiry: учні самостійно формулюють власні дослідницькі питання, розробляють і здійснюють процедуру, отримують результати і роблять висновки.

Навчання за стратегією Inquri-based learning здійснювалась за такими напрямками:

74) Знайомство з теоретичними поняттями дослідницької діяльності, такими, як дослідження, інформація, знання та ін. Так під час уроку на тему «Пошуки весняних скарбів, запитання до природи» було проведено бесіду вчителя з учнями «Навіщо ми проводимо дослідження?».

75) Здійснення колективних досліджень за певним планом (з дотриманням всіх етапів), з різних тем. Була організована спільна діяльність, у процесі якої учні напрацьовували і теоретичні знання про дослідницьку діяльність, і відбувалося формування загальнонавчальних умінь.

Так, під час експериментального навчання ми виконали разом з учнями проєкти «Невидимі нитки», «Таємниці фіалки навесні», «Сторінки журналу «Державні символи України», «Чи мають рослини рот?».

76) На уроках була робота зі словниками, інтернет-ресурсами.

77) Ми пропонували завдання, спрямовані на виявлення різних властивостей, дій, предметів, розв'язання логічних задач.

Важливим у навчанні за стратегією Inquri-based learning є формування в учнів здатності змінювати власну точку зору, дивитися на об'єкт дослідження з різних сторін. При навчанні учнів бачити дослідницькі задачі, використовуючи такі вправи: «Подивіться на світ чужими очима», «Складіть розповідь від імені предмета, рослини, тварини», гра «Чарівні перетворення» [11, с. 28].

У процесі навчання на уроках «Я досліджую світ» у 1 класі за стратегією Inquri-based learning діти вчать робити висновки й умовиводи.

Другою умовою формування пізнавальної активності нами визначено організацію навчальної діяльності на основі особистісно орієнтованої взаємодії «вчитель-учень».

Науковці стверджують, що лише за умови використання інструментів педагогіки партнерства учитель створює таке середовище, у якому діти можуть вільно висловлюватись, обговорювати свої ідеї, можуть помилятися; середовище, у якому з повагою ставляться до думки інших. Завдання вчителя – стимулювати школярів до самостійного вибору шляху. За Л. Ніколенко, саме партнерська педагогіка націлює особистість на цілісний розвиток. Саме тому вкрай важливим є активізувати внутрішні сили та можливості учня для досягнення його максимального й повного розвитку. Під час такої взаємодії між учнем та вчителем реалізується ідея рівності [7, с. 88].

На думку Т. Кравчинської, організація навчальної діяльності на основі особистісно орієнтованої взаємодії «вчитель-учень» – це така організація освітнього процесу, під час якої вчитель використовує методи і прийоми виховання та навчання на засадах гуманізму і творчого підходу до розвитку особистості [5, с. 85].

Саме такий предмет як «Я досліджую світ» є основою для розвитку перерахованих вище особистих якостей, а так само пізнавальної активності молодших школярів. Молодші школярі регулярно стикаються з природою, яка їх оточує.

Формування пізнавальної активності під час навчання відбувалося за рахунок організації навчальної діяльності на основі особистісно орієнтованої взаємодії «вчи-

тель-учень» за умови спеціально оформлених окремих навчальних зон класних приміщень: зони для роботи учнів у колі; зони для виконання руханок; зони для роботи учнів у малих групах; робочого місця вчителя; зони для розміщення мультимедійної, фото-, відео-, аудіоапаратури; місця для навчально-методичних матеріалів [2, с. 19].

Третьою умовою формування пізнавальної активності ми вважаємо застосування активних методів і форм навчання, стимулюючих прийомів в межах навчального предмета; випереджальну самостійну роботу.

Використання різних видів дидактичних завдань на уроках «Я досліджую світ» розвивають пізнавальну активність. Дидактична сутність навчально-дидактичних завдань полягає в тому, що в процесі їх виконання відпрацьовуються пізнавальні універсальні навчальні дії (УНД), що забезпечують реалізацію пізнавальної активності учнів. Ефективність використання дидактичних матеріалів багато в чому залежить від підбору, оформлення, організації вправ [10].

Вибір засобів і способів розвитку пізнавальної активності різноманітний. Він залежить від дидактичної мети уроку, підготовленості класу, від технічних засобів, які доступні вчителю.

Дидактичні ігри та цікаві вправи систематизують і закріплюють знання школярів про різні об'єкти, їх призначення, зв'язки між ними, активізують розумову діяльність: вчать аналізувати, порівнювати, узагальнювати, класифікувати, виділяти зайве. В учнів розвивається довільна увага, виробляється наполегливість, посидючість. Застосування на уроках «Я досліджую світ» ігор та ігрових моментів дозволяє зробити процес навчання більш цікавим, допомагає долати труднощі при вивченні нового матеріалу [9, с. 10–11].

Під час вивчення теми «Дикі та свійські тварини» учні грали у гру «Відповідність», метою якої було закріпити уявлення про диких та свійських тварин та їхню роль у житті людини. Під час її проведення діти з'єднували назви свійських тварин з тим, що від них отримувала людина.

Цікаво було проведено гру «Я лечу в космос» під час вивчення теми «Моя диво-планета – Земля». Діти уявляли себе космонавтами і летіли в космос. Вони відповідали на питання: «Що вас там може очікувати, що ви могли б там побачити?» Школярі придумували історію про це в парах.

Використання завдань для випереджальної самостійної роботи в класі також служить засобом розвитку пізнавальної активності. Для цього ми використовували різні прийоми і ситуації, в яких учні відстоювали свою думку, посилаючись на докази, ставили питання, з'ясовували незбагненне, допомагали іншим учням, у яких виникали труднощі при виконанні завдань, намагалися знаходити кілька рішень, проводили самоперевірку, аналізували дії.

Висновки. Отже, розвиток пізнавальної активності на уроках «Я досліджую світ» відбувається продуктивніше, якщо створювати дієві та ефективні умови.

Сьогодні, зважаючи на новий зміст загальної середньої освіти, початкова школа знаходиться в епіцентрі уваги, адже саме перші роки суспільного виховання і навчання дітей мають надзвичайно важливий вплив на подальший розвиток інтелекту, творчості, формування характеру, саморозвиток особистості тощо. Початок навчання у школі для багатьох 6-річних дітей пов'язаний зі значним навантаженням, до того ж характер і темпи оволодіння навчально-пізнавальною діяльністю не завжди відповідають загальній розумовій здатності дітей такого віку для засвоєння знань, умінь та навичок, визначених змістом програми. Успішність учнів забезпечується шляхом цілеспрямованого формування й розвитку їхньої пізнавальної активності й самостійності (Н. Бібік, В. Давидов, Д. Ельконін, О. Савченко, Н. Скрипченко та інші вчені).

Література

1. Большакова І. Студія онлайн-освіти EdEra. Інтегрований курс «Я досліджую світ». Навчання на основі запитів. URL: [https:// www.edera.gitbooks.io/glossary/6/world.htm](https://www.edera.gitbooks.io/glossary/6/world.htm) (дата звернення: 21.06.2020).
2. Воронцова Т., Пономаренко В., Хомич О. та ін. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: навч.-метод. посібн. Київ: Алатон, 2019. 128 с.
3. Інтегрований курс «Я досліджую світ». Навчання на основі запитів. URL: [https:// www.edera.gitbook.io/glossary/metodikivikladannya-u-1-klasi/world](https://www.edera.gitbook.io/glossary/metodikivikladannya-u-1-klasi/world) (дата звернення: 2.07.2020).
4. Інтегрований курс «Я досліджую світ»: типова освітня програма початкової освіти під керівництвом Р. Б. Шияна. URL: <https://www.school1skad.jimdo.com/app> (дата звернення: 2.07.2020).
5. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів для реалізації Концепції Нової української школи: матеріали наук.-практ. інтернет-конф.* (Харків, 6 квіт. 2017 р.). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88.
6. Єпіхіна М. А. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у Новій українській школі в контексті педагогіки партнерства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2019. Вип. 1 (44). С. 67–70.
7. Ніколенко Л. Т. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини у контексті Нової української школи. *Методист*. 2018. Т. 6. С. 84–92.
8. Новий державний стандарт початкової загальної освіти. *Всеукраїнська серпнева конференція*. URL: https://www.nus.org.ua/2017/NewSchool_Presentation-final_18-08 (дата звернення: 7.05.2020).
9. Ноздрова О. П. Дидактична гра як засіб стимулювання пізнавальної активності учнів 6–7-річного віку: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09. Харків, 2008. 24 с.
10. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
11. Banchi H., Bell R. The many levels of inquiry. *Science and Children*. 2008. Vol. 46, № 2. Pp. 26–29. URL: <https://www.engage.intel.com/docs/DOC-30979> (дата звернення: 14.08.2020).

References

1. Bolshakova, I. Studiiia onlain-osvity EdEra. Intehrovanyi kurs «Ia doslidzhuui svit». Navchannia na osnovi zapytiv [EdEra online education studio. Integrated course «I explore the world». Inquiry-based learning]. URL: [https:// www.edera.gitbooks.io/glossary/6/world.htm](https://www.edera.gitbooks.io/glossary/6/world.htm) (data zvernennia: 21.06.2020) [in Ukrainian].
2. Vorontsova, T., Ponomarenko, V. & Khomych, O. (2019). *Nova ukrainska shkola: metodyka navchannia intehrovanoho kursu «Ia doslidzhuui svit» u 1–2 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu* [New Ukrainian school: methods of teaching an integrated course «I explore the world» in grades 1–2 of secondary schools on the basis of a competency-based approach]. Kyiv: Alaton [in Ukrainian].
3. *Intehrovanyi kurs «Ia doslidzhuui svit». Navchannia na osnovi zapytiv* [Integrated course «I explore the world». Inquiry-based learning]. URL: [https:// www.edera.gitbook.io/glossary/metodikivikladannya-u-1-klasi/world](https://www.edera.gitbook.io/glossary/metodikivikladannya-u-1-klasi/world) (data zvernennia: 2.07.2020) [in Ukrainian].
4. Intehrovanyi kurs «Ia doslidzhuui svit» [Integrated course «I explore the world»]. R.B. Shyiana (Eds). URL: <https://www.school1skad.jimdo.com/app> (data zvernennia: 2.07.2020) [in Ukrainian].
5. Kravchynska, T. S. (2017). Pedahohika partnerstva – osnovni idei, pryntsyepy ta sutnist [Pedagogy of partnership – the main ideas, principles and essence]. *Pidhotovka kerivnykh ta pedahohichnykh kadriv dlia realizatsii Kontseptsii Novoi ukrainskoj shkoly – Training of managerial and pedagogical staff for the implementation of the Concept of the New Ukrainian School (Kharkiv, 6 kvit. 2017 r.)*. Kharkiv: Kharkivska akademiia neperervnoi osvity [in Ukrainian].
6. Iepikhina, M. A. (2019). Osoblyvosti vykladannia intehrovanoho kursu «Ia doslidzhuui svit» u Novii ukrainskii shkoli v konteksti pedahohiky partnerstva [Features of teaching the integrated course "I explore the world" in the New Ukrainian School in the context

of partnership pedagogy]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod University*. 1 (44). 67–70 [in Ukrainian].

7. Nikolenko, L. T. (2018). Pedagogika partnerstva yak umova realizatsii zavdan rozvytku osobystosti dytyny u konteksti Novoi ukrainskoi shkoly [Pedagogy of partnership as a condition for the implementation of tasks of child personality development in the context of the New Ukrainian school]. *Metodyst – Methodist*. Vol. 6. 84–92.

8. Novyi derzhavnyi standart pochatkovoї zahalnoi osvity [New state standard of primary general education]. *Vseukrainska serpneva konferentsiia – All-Ukrainian August Conference*. URL: [https://www... nus.org.ua/.../2017/.../NewSchool_Presentation-final_18-08](https://www.nus.org.ua/.../2017/.../NewSchool_Presentation-final_18-08) (data zvernennia: 7.05.2020) [in Ukrainian].

9. Nozdrova, O. P. (2008). Dydaktychna hra yak zasib stymulivannia piznavalnoi aktyvnosti uchniv 6–7-rychnoho viku [Didactic game as a means of stimulating cognitive activity of 6–7-year-old students]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

10. Bibik, N. M. (Eds.). (2017). *Nova ukrainska shkola* [New Ukrainian school]. Kyiv: TOV «Vydavnychiy dim «Pleiady» [in Ukrainian].

11. Banchi, H. & Bell, R. (2008). The many levels of inquiry. *Science and Children*. Vol. 46. 2. 26–29. URL: [https://www...engage.intel.com/docs/DOC-30979](https://www.engage.intel.com/docs/DOC-30979) (data zvernennia: 14.08.2020) [in English].

Dubrovskaya L.

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), a Docent at the Department of Pedagogy, Elementary Education and Educational Management
Nizhyn Gogol State University
dubrovsky@ex.ua
orcid.org/0000-0001-7158-6115

Deshko O.

Primary School Teacher, Nizhyn Comprehensive School 15
olichkadeshko@gmail.com

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF COGNITIVE ACTIVITIES DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS AT LESSONS "I EXPLORE THE WORLD"

The article deals with pedagogical conditions of cognitive activities development of primary school students at lessons «I explore the world». It is defined the essence of the concepts «activity», «cognitive activity», programs of the course «I explore the world» for the 1st grade students (O. Savchenko and R. Shyian and textbooks (by O. Tahlina, H. Ivanova, T. Hilberh, S. Tamavska, V. Ponomarenko etc) that written on various programs are investigated in the article. The structure of primary school students' cognitive activity at lessons I explore the world" is characterized.

On the basis of scientific and experimental analysis of pedagogical conditions of students' cognitive activities formation at primary school it is determined that these conditions comprise elements of all the constituents of educational process, namely aims, content, forms, methods and techniques. Providing effective pedagogical conditions is important in the process of students' cognitive abilities development, their intellectual abilities, classroom activity.

The article reveals pedagogical conditions of the educational process organization that enable to form students' cognitive activity at primary school at lessons «I explore the world" in an effective way: inquiry based learning; organization of educational activities on the basis of personality-oriented interaction «teacher-student»; the use of active methods and forms of teaching within the subject, advanced unsupervised activities.

It is explained that primary school is an extremely important part of a school life as the first years of study have a strong influence on further intellectual development, creativity and character formation, self-development. Precise and clear formation and development of cognitive activity makes primary school students' academic performance more successful.

Key words: cognitive activity, primary school students, primary school, pedagogy of partnership, integrated course «I explore the world».